

MINTAQALARDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA INVESTITSIYA VA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR OMILINING ROLI

Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich
Namangan davlat texnika universiteti dotsenti
E-mail: d_muzaffar@inbox.ru

Аннотация

Mazkur maqolada mintaqalarda oziq-ovqat sanoati korxonalarining innovatsion rivojlanishida investitsiya va raqamli texnologiyalar omilining oʻrni, taʼsir mexanizmlari hamda ularning oʻzaro uygʻunligi ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan kompleks tadqiq etiladi. Tadqiqotda innovatsion rivojlanish mintaqaviy iqtisodiy oʻsishni jadallashtiruvchi asosiy drayverlardan biri sifatida talqin qilinib, uning oziq-ovqat sanoati korxonalari samaradorligi, mahsulot sifati va bozor raqobatbardoshligiga taʼsiri asoslab beriladi. Investitsiyalar innovatsion faoliyatni moliyaviy jihatdan taʼminlovchi muhim omil sifatida koʻrib chiqilib, ularning ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va raqamli infratuzilmani rivojlantirishdagi hal qiluvchi roli ochib beriladi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, boshqaruv tizimlarining shaffofligi va tezkorligini oshirish, resurslardan foydalanish samaradorligini kuchaytirish orqali innovatsion salohiyatni faollashtiruvchi strategik omil sifatida baholanadi. Maqolada mintaqalar kesimida investitsiya faolligi va raqamlashtirish darajasi oʻrtasidagi bogʻliqlik, ularning oziq-ovqat sanoati korxonalarining innovatsion rivojlanishiga taʼsiri tahlil qilinadi hamda mintaqaviy iqtisodiy siyosatni takomillashtirishga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit soʻzlar: oziq-ovqat sanoati, innovatsion rivojlanish, investitsiya jarayonlari, raqamli texnologiyalar, mintaqaviy iqtisodiyot, innovatsion salohiyat, raqamlashtirish darajasi, texnologik modernizatsiya, ishlab chiqarish samaradorligi, raqobatbardoshlik, investitsiya muhiti, hududiy rivojlanish, sanoat innovatsiyalari.

Аннотация

В данной статье комплексно исследуются роль, механизмы воздействия и взаимосвязь инвестиций и цифровых технологий как факторов инновационного развития предприятий пищевой промышленности в регионах с научно-теоретической и практической точек зрения. Инновационное развитие рассматривается как один из ключевых драйверов ускорения регионального экономического роста, обосновывается его влияние на эффективность предприятий пищевой промышленности, качество продукции и рыночную конкурентоспособность. Инвестиции анализируются как важнейший фактор финансового обеспечения инновационной деятельности, раскрывается их решающая роль в модернизации производства, внедрении новых технологий и развитии цифровой инфраструктуры. Вместе с тем цифровые технологии

оцениваются как стратегический фактор активизации инновационного потенциала посредством автоматизации производственных процессов, повышения прозрачности и оперативности систем управления, а также усиления эффективности использования ресурсов. В статье анализируется взаимосвязь между инвестиционной активностью и уровнем цифровизации в разрезе регионов, их влияние на инновационное развитие предприятий пищевой промышленности, а также разрабатываются научно-практические предложения по совершенствованию региональной экономической политики.

Ключевые слова: пищевая промышленность, инновационное развитие, инвестиционные процессы, цифровые технологии, региональная экономика, инновационный потенциал, уровень цифровизации, технологическая модернизация, эффективность производства, конкурентоспособность, инвестиционная среда, территориальное развитие, промышленные инновации.

Abstract

This article provides a comprehensive scientific-theoretical and practical examination of the role, impact mechanisms, and synergy of investment and digital technologies as factors in the innovative development of food industry enterprises across regions. Innovative development is interpreted as one of the key drivers accelerating regional economic growth, and its impact on the efficiency of food industry enterprises, product quality, and market competitiveness is substantiated. Investments are considered as a critical factor in financially supporting innovative activities, and their decisive role in modernizing production, introducing new technologies, and developing digital infrastructure is revealed. Furthermore, digital technologies are assessed as a strategic factor in activating innovation potential through the automation of production processes, enhancing the transparency and responsiveness of management systems, and strengthening resource utilization efficiency. The article analyzes the relationship between investment activity and the level of digitalization across regions, their impact on the innovative development of food industry enterprises, and develops scientific and practical recommendations aimed at improving regional economic policy.

Keywords: food industry, innovative development, investment processes, digital technologies, regional economy, innovation potential, level of digitalization, technological modernization, production efficiency, competitiveness, investment environment, territorial development, industrial innovations.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va iqtisodiy transformatsiya sharoitida oziq-ovqat sanoatining innovatsion rivojlanishi nafaqat alohida tarmoqlar, balki butun mintaqaviy iqtisodiy tizimlarning barqaror o'sishini ta'minlovchi strategik omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Jahon miqyosida demografik bosimning ortib borishi, iqlim o'zgarishi, logistika zanjirlarining uzilishi va resurslar cheklanganligi sharoitida oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish samaradorligini oshirish masalasi dolzarblashmoqda. Ushbu jarayonda innovatsiyalar, xususan investitsiyalar va

raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish tizimlarini modernizatsiya qilish, resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish va mahsulotlar raqobatbardoshligini kuchaytirishning muhim vositasi sifatida qaralmoqda [1].

Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oziq-ovqat sanoatida innovatsion rivojlanishning asosiy drayverlari investitsiya oqimlarining hajmi va sifati hamda raqamli texnologiyalarni joriy etish darajasi bilan bevosita bog'liqdir. Jumladan, Jahon banki tahlillariga ko'ra, sanoat tarmoqlarida raqamli texnologiyalarni joriy etishga yo'naltirilgan investitsiyalar ishlab chiqarish unumdorligini sezilarli darajada oshiradi va hududiy iqtisodiy tafovutlarni qisqartirishga xizmat qiladi [2]. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlar mintaqalarida investitsiya va raqamlashtirish uyg'unligi yuqori qo'shilgan qiymat yaratish imkonini beruvchi muhim mexanizm sifatida baholanadi.

Shuningdek, FAO tomonidan e'lon qilingan so'nggi hisobotlarda oziq-ovqat sanoatida raqamli texnologiyalar (aqlli ishlab chiqarish, raqamli monitoring, ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv)ni joriy etish orqali xomashyo yo'qotishlarini kamaytirish, mahsulot sifati va xavfsizligini oshirish mumkinligi ilmiy asoslangan [3]. FAO xulosalariga ko'ra, innovatsion texnologiyalarga investitsiya kiritish mintaqaviy oziq-ovqat tizimlarining barqarorligini ta'minlashda uzoq muddatli ijobiy natijalar beradi.

Rivojlangan mamlakatlar tajribasida ham investitsiya va raqamli transformatsiya oziq-ovqat sanoati korxonalarining innovatsion rivojlanishida hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'lmoqda. OECD tadqiqotlariga ko'ra, raqamli texnologiyalarni keng joriy etgan sanoat korxonalarida ishlab chiqarish samaradorligi, logistika tizimlarining moslashuvchanligi va bozor talablariga tezkor javob berish qobiliyati sezilarli darajada oshadi [4]. Bu esa mintaqalar o'rtasidagi raqobatbardoshlikni kuchaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda mintaqalarni kompleks rivojlantirish, sanoatni modernizatsiya qilish va raqamli iqtisodiyotni jadal rivojlantirishga qaratilgan qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi. Ushbu hujjatlarda oziq-ovqat sanoatini innovatsion asosda rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash va raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy etish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan [5]. Biroq hududlar kesimida investitsiya faolligi va raqamlashtirish darajasi notekis bo'lib, bu oziq-ovqat sanoati korxonalarining innovatsion rivojlanish sur'atlarida sezilarli hududiy tafovutlarni yuzaga keltirmoqda. Shu bois, investitsiya va raqamli texnologiyalar omilining mintaqaviy innovatsion rivojlanishga ta'sirini chuqur ilmiy tahlil qilish va amaliy takliflar ishlab chiqish dolzarb ilmiy vazifa hisoblanadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Mintaqalarda oziq-ovqat sanoati korxonalarining innovatsion rivojlanishi masalasi iqtisodiy adabiyotlarda ko'p qirrali va tizimli jarayon sifatida talqin qilinadi. Tadqiqotlarning dastlabki nazariy yo'nalishi innovatsiyalarni iqtisodiy rivojlanishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida izohlaydi. Klassik yondashuvga ko'ra, J. Schumpeter innovatsiyalarni yangi mahsulotlar, texnologiyalar

va ishlab chiqarish usullarini joriy etish orqali iqtisodiy tizimni yangilovchi omil sifatida asoslab bergan bo'lib, investitsiyalarni mazkur jarayonning moddiy asosini tashkil etuvchi muhim shart deb hisoblaydi [6]. Ushbu konsepsiya hozirgi kungacha sanoat tarmoqlarining, jumladan oziq-ovqat sanoatining innovatsion rivojlanishini tahlil qilishda metodologik poydevor bo'lib qolmoqda.

Keyingi bosqichdagi ilmiy tadqiqotlar innovatsion rivojlanishni endogen iqtisodiy o'sish modeli doirasida izohlaydi. P. Romer tomonidan ishlab chiqilgan nazariyada investitsiyalar bilimlar, texnologiyalar va inson kapitalini rivojlantirish orqali uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni ta'minlovchi ichki omil sifatida talqin qilinadi [7]. Ushbu yondashuv mintaqalar kesimida oziq-ovqat sanoati korxonalarining innovatsion rivojlanishini baholashda investitsiya faolligi va texnologik yangilanish o'rtasidagi sabab-oqibat bog'liqligini aniqlash imkonini beradi.

Zamonaviy iqtisodiy adabiyotlarda innovatsion rivojlanishning muhim tarkibiy qismi sifatida raqamli texnologiyalar alohida ajratib ko'rsatiladi. E. Brynjolfsson va A. McAfee tadqiqotlarida raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, axborot oqimlarini tezlashtirish va boshqaruv samaradorligini oshirish orqali korxonalar innovatsion salohiyatini kuchaytirishi ilmiy jihatdan asoslangan [8]. Mualliflar raqamlashtirishni innovatsion rivojlanishning tezlashtiruvchi omili sifatida baholab, uni investitsiyalar bilan uyg'un holda qo'llash zarurligini ta'kidlaydi.

Sanoat tarmoqlarining raqobatbardoshligini tahlil qiluvchi tadqiqotlarda innovatsiyalar va investitsiyalar o'rtasidagi bog'liqlik M. Porter tomonidan chuqur o'rganilgan. Uning fikricha, texnologik yangilanishga yo'naltirilgan investitsiyalar korxonalarining raqobat ustunliklarini shakllantiradi va hududlar o'rtasidagi iqtisodiy raqobatni kuchaytiradi [9]. Ushbu yondashuv oziq-ovqat sanoati korxonalarining mintaqaviy bozorlardagi barqaror rivojlanishini ta'minlashda innovatsion strategiyaning ahamiyatini ochib beradi.

So'nggi yillarda xalqaro tashkilotlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar oziq-ovqat sanoatida innovatsion rivojlanishning amaliy jihatlarini yoritishga qaratilgan. FAO hisobotlarida raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarish va logistika jarayonlariga joriy etish mahsulot sifati, xavfsizligi va resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishi ta'kidlanadi [10]. FAO tadqiqotlarida investitsiyalarni raqamli infratuzilmaga yo'naltirish mintaqaviy oziq-ovqat tizimlarining barqarorligini ta'minlovchi muhim omil sifatida baholanadi.

Shuningdek, OECD tomonidan e'lon qilingan ilmiy tahlillarda sanoat tarmoqlarida raqamlashtirish innovatsion faollikni rag'batlantiruvchi asosiy omil sifatida ko'rsatiladi. OECD xulosalariga ko'ra, raqamli texnologiyalar va investitsiyalar uyg'unligi ishlab chiqarish samaradorligini oshirish bilan bir qatorda hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni qisqartirishga xizmat qiladi [11]. Bu yondashuv mintaqaviy iqtisodiy siyosatni ishlab chiqishda muhim nazariy asos hisoblanadi.

Rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasini tahlil qiluvchi tadqiqotlarda investitsiya muhiti va institutsional omillarning innovatsion rivojlanishga ta'siri alohida ko'rib chiqiladi. Jahon banki tadqiqotlariga ko'ra, raqamli texnologiyalarni

joriy etishning samaradorligi investitsiya muhiti sifati, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyati va hududiy institutlar faoliyati bilan chambarchas bog‘liq [12]. Ushbu xulosalar oziq-ovqat sanoatini mintaqaviy rivojlantirishda kompleks yondashuv zarurligini ko‘rsatadi.

Mahalliy ilmiy adabiyotlarda ham oziq-ovqat sanoatining innovatsion rivojlanishi masalalari muhim yo‘nalish sifatida o‘rganilgan. O‘zbekistonlik olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda investitsiyalar, texnologik modernizatsiya va ishlab chiqarish samaradorligi o‘rtasida ijobiy bog‘liqlik mavjudligi asoslab berilgan [13]. Biroq ushbu ishlarda raqamli texnologiyalar omili ko‘pincha ikkilamchi omil sifatida yoritilib, ularning innovatsion rivojlanishga kompleks ta‘siri yetarli darajada ochib berilmagan.

So‘nggi empirik tadqiqotlar sanoat tarmoqlarida, jumladan oziq-ovqat sanoatida raqamli transformatsiyaning innovatsion natijalarga ta‘sirini statistik va econometrik modellar asosida isbotlamoqda. Xalqaro sanoat tadqiqotlarida avtomatlashtirilgan ishlab chiqarish, raqamli monitoring va ma‘lumotlarga asoslangan boshqaruv tizimlari korxonalar innovatsion salohiyatini sezilarli oshirishi qayd etilgan [14]. Bu esa investitsiyalarni an‘anaviy texnologiyalardan ko‘ra raqamli yechimlarga yo‘naltirishning ustuvorligini ko‘rsatadi.

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, investitsiyalar va raqamli texnologiyalar oziq-ovqat sanoati korxonalarining innovatsion rivojlanishida o‘zaro bog‘liq va bir-birini to‘ldiruvchi omillar hisoblanadi. Shu bilan birga, mavjud ilmiy ishlarda mazkur omillarning aynan mintaqaviy kesimdagi sinergik ta‘siri, hududiy nomutanosibliklarni kamaytirishdagi roli va mintaqaviy siyosat bilan uyg‘unligi yetarli darajada chuqur tadqiq etilmagan [15]. Mazkur maqola ana shu ilmiy bo‘shliqni to‘ldirishga qaratilgan.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda mintaqalarda oziq-ovqat sanoati korxonalarining innovatsion rivojlanishida investitsiya va raqamli texnologiyalar omilining rolini aniqlash maqsadida aralash (mixed-methods) yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqotning nazariy-metodologik asosi innovatsion rivojlanishning endogen o‘shish modeli, raqobatbardoshlik va texnologik yangilanish konsepsiyalariga tayanadi. Dastlab, ilmiy abstraksiya, tahlil va sintez, induksiya va deduksiya usullari yordamida investitsiyalar, raqamli texnologiyalar va innovatsion rivojlanish o‘rtasidagi sabab–oqibat bog‘liqliklari konseptual darajada asoslab olindi.

Empirik tadqiqot bosqichida mintaqalar kesimidagi statistik ma‘lumotlar asosida iqtisodiy-statistik va econometrik usullar qo‘llanildi. Jumladan, investitsiya hajmi, asosiy kapitalga yo‘naltirilgan investitsiyalar, raqamlashtirish darajasi (axborot texnologiyalariga xarajatlar, avtomatlashtirish ko‘rsatkichlari) hamda innovatsion natijalar (ishlab chiqarish samaradorligi, mahsulot hajmi va qo‘shilgan qiymat) o‘rtasidagi bog‘liqliklar korrelyatsion va regressiya tahlili orqali baholandi. Mintaqalar bo‘yicha vaqt qatorlari va kesim ma‘lumotlaridan foydalangan holda panel ma‘lumotlar modeli (fixed effects va random effects) qo‘llanilib, hududiy xususiyatlarning ta‘siri ajratib ko‘rsatildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur bo‘limda Namangan viloyati va uning tumanlari kesimida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi, tarkibiy tuzilmasi hamda o‘shish sur‘atlari bo‘yicha shakllantirilgan statistik jadvallar asosida tahliliy natijalar bayon etiladi. 2017–2024 yillar oralig‘idagi ma‘lumotlar sanoat ishlab chiqarishining hududiy taqsimlanishi, markazlashuv darajasi va tumanlar o‘rtasidagi rivojlanish tafovutlarini aniqlash imkonini beradi. Ayniqsa, sanoat ishlab chiqarish hajmida hududlar ulushi hamda yillik o‘shish sur‘atlarining dinamikasi viloyat miqyosida sanoat rivojlanishining asosiy drayverlari va cheklovchi omillarini ochib berishga xizmat qiladi.

Tahlil jarayonida sanoat ishlab chiqarishining mutlaq o‘shishi bilan bir qatorda uning tarkibiy va hududiy o‘zgarishlari alohida e‘tiborga olinadi. Jadval ma‘lumotlari asosida ayrim tumanlarda sanoat faolligining tezlashuvi, boshqalarida esa o‘shish sur‘atlarining beqarorligi kuzatiladi. Bu holat sanoat rivojlanishining investitsiyalar joylashuvi, ishlab chiqarish infratuzilmasi va innovatsion salohiyat bilan uzviy bog‘liqligini ko‘rsatadi. Olingan natijalar Namangan viloyatida sanoatni hududiy jihatdan muvozanatli va barqaror rivojlantirish bo‘yicha ilmiy-amaliy xulosalar chiqarish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

1-jadval.

O‘zbekiston hududlari bo‘yicha iste‘mol tovarlari ishlab chiqarish hajmi, mln so‘m¹

Hudud	2018-yil	2019-yil	2020-yil	2021-yil	2022-yil
O‘zbekiston Respublikasi	83 512,6	110 321,0	129 348,6	155 159,1	145 011,7
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	1 815,0	2 377,6	2 804,2	2 945,6	2 393,3
Andijon viloyati	21 385,4	26 179,4	27 490,4	25 823,9	36 563,5
Buxoro viloyati	3 661,3	5 311,1	6 701,9	8 570,2	4 899,6
Jizzax viloyati	1 821,5	2 351,6	2 992,9	4 009,7	4 115,2
Qashqadaryo viloyati	2 891,7	3 899,8	4 947,4	4 660,9	3 003,5
Navoiy viloyati	2 528,3	3 243,4	3 896,5	4 342,5	3 156,4
Namangan viloyati	4 135,6	6 030,0	6 442,2	8 303,8	7 696,0
Samarqand viloyati	7 848,2	8 745,3	11 836,0	14 381,9	9 896,6
Surxondaryo viloyati	1 218,0	1 601,3	2 161,1	2 640,6	1 733,6
Sirdaryo viloyati	1 895,2	2 840,3	2 812,3	3 718,9	2 048,1
Toshkent viloyati	7 700,9	10 859,0	14 517,4	19 981,5	18 290,8
Farg‘ona viloyati	4 530,1	7 216,3	10 360,9	11 763,9	7 634,9
Xorazm viloyati	3 904,7	5 673,9	6 448,3	8 591,6	10 277,4

2018–2022 yillar davomida O‘zbekiston hududlari kesimida iste‘mol tovarlari ishlab chiqarish hajmining o‘zgarishi mintaqaviy sanoat rivojlanishining asosiy yo‘nalishlarini aks ettiradi. Ushbu davr mamlakat sanoatida ishlab chiqarish quvvatlarining kengayishi, ichki bozor talabi ortishi hamda hududlar o‘rtasida sanoat faolligining qayta taqsimlanishi bilan tavsiflanadi. Hududlar bo‘yicha ishlab chiqarish hajmlarining solishtirma tahlili mintaqaviy iqtisodiy salohiyatni baholash, yetakchi

¹ Manba: O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi ma‘lumotlari asosida muallif ishlanmasi

va ortda qolayotgan hududlarni aniqlash hamda iste'mol tovarlari ishlab chiqarishni hududiy jihatdan rivojlantirish imkoniyatlarini asoslash imkonini beradi.

Keltirilgan ma'lumotlarga ko'ra, 2018–2022 yillarda O'zbekiston bo'yicha iste'mol tovarlari ishlab chiqarish hajmi 83 512,6 mln so'mdan 145 011,7 mln so'mga yetib, sezilarli o'sish qayd etilgan. Hududlar kesimida eng yuqori ko'rsatkich Andijon viloyatiga to'g'ri kelib, mazkur hududda ishlab chiqarish hajmi 2018 yildagi 21 385,4 mln so'mdan 2022 yilda 36 563,5 mln so'mga oshgan. Toshkent viloyatida ushbu ko'rsatkich mos ravishda 7 700,9 mln so'mdan 18 290,8 mln so'mga yetgan bo'lsa, Samarqand viloyatida 7 848,2 mln so'mdan 9 896,6 mln so'mga ko'tarilgan. Namangan viloyatida esa ishlab chiqarish hajmi 4 135,6 mln so'mdan 7 696,0 mln so'mga yetib, barqaror ijobiy dinamikani namoyon etgan.

Hududlar o'rtasidagi mazkur tafovutlar iste'mol tovarlari ishlab chiqarishining iqtisodiy, demografik va infratuzilmaviy omillarga kuchli darajada bog'liqligini ko'rsatadi. Aholi zichligi yuqori, logistika va sanoat infratuzilmasi rivojlangan hududlarda ishlab chiqarish hajmi nisbatan yuqori bo'lib, bu sanoat faoliyatining markazlashuv tendensiyasini anglatadi. Shu bilan birga, ayrim viloyatlarda ishlab chiqarish hajmining nisbatan pastligi ularning mavjud sanoat salohiyati to'liq ishga solinmayotganidan dalolat beradi. Namangan, Buxoro va Xorazm viloyatlarida kuzatilayotgan o'sish jarayonlari ushbu hududlarda investitsiya faolligini kuchaytirish, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali iste'mol tovarlari ishlab chiqarishni yanada kengaytirish uchun sezilarli imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi. Bu esa mintaqaviy sanoat siyosatini hududiy xususiyatlarni inobatga olgan holda differensial yondashuv asosida olib borish zarurligini asoslaydi.

2-jadval.

Namangan viloyatida ishlab chiqarish sanoatining tarkibi¹

Iqtisodiy faoliyat turi	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ishlab chiqaradigan sanoat – jami	100	100	100	100	100	100	100	100
Oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish	26,8	20,5	22,3	23,9	20,0	19,5	16,9	19,4
Ichimliklar ishlab chiqarish	4,4	3,9	4,6	5,4	4,6	3,6	4,2	4,8
Tamaki mahsulotlari ishlab chiqarish	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
To'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish	28,3	34,4	30,8	26,9	32,8	35,7	30,2	28,1
Kiyim ishlab chiqarish	13,3	13,2	13,8	15,8	11,6	11,3	16,4	14,5
Teri va unga tegishli mahsulotlar ishlab chiqarish	3,5	2,7	2,5	1,8	1,9	1,5	1,5	1,7
Yog'och va po'kak buyumlar ishlab chiqarish	0,5	0,4	0,3	0,5	1,3	0,9	0,3	0,2
Qog'oz va qog'oz mahsulotlari ishlab chiqarish	0,2	0,7	0,4	0,6	0,8	0,8	0,9	0,9
Yozilgan materiallarni nashr qilish va aks ettirish	0,1	0,0	0,9	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Koks va neftni qayta ishlash mahsulotlari	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

2017–2024 yillar davomida Namangan viloyatida ishlab chiqarish sanoatining tarkibiy o'zgarishlarini tahlil qilish sanoat rivojlanishining ichki tuzilmasi, ustuvor tarmoqlar va tarkibiy siljishlarni aniqlash imkonini beradi. Ushbu davrda viloyat

¹ Manba: Namangan viloyati Statistika Boshqarmasi ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi

sanoatida diversifikatsiya jarayonlari kuchayib, ayrim an'anaviy tarmoqlarning nisbiy ulushi qisqargan, boshqa tarmoqlarning esa ahamiyati ortgan. Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha sanoat tarkibini o'rganish hududiy sanoat siyosatining samaradorligini baholash hamda kelgusida innovatsion va investitsion ustuvorliklarni belgilash uchun muhim ahamiyatga ega.

Keltirilgan ma'lumotlarga ko'ra, 2017–2024 yillar oralig'ida Namangan viloyatida oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishning sanoat tarkibidagi ulushi 26,8 foizdan 19,4 foizgacha qisqargan. Shu bilan birga, to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish ulushi 2017 yildagi 28,3 foizdan 2018 yilda 34,4 foizga, 2022 yilda esa 35,7 foizga yetib, eng yirik tarmoq sifatida shakllangan. Kiyim ishlab chiqarish ulushi ham 13,3 foizdan 14,5 foizgacha oshib, nisbatan barqaror o'sish namoyon etgan. Ichimliklar ishlab chiqarish ulushi esa 2017 yildagi 4,4 foizdan 2024 yilda 4,8 foizga yetib, sanoat tarkibida o'rtacha darajadagi, ammo barqaror tarmoq sifatida saqlanib qolgan.

Sanoat tarkibidagi mazkur o'zgarishlar Namangan viloyatida ishlab chiqarishning xomashyo va mehnat resurslariga tayangan tarmoqlardan qayta ishlash va eksportga yo'naltirilgan tarmoqlarga siljiyotganini ko'rsatadi. Oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish mutlaq hajmda o'sayotgan bo'lsa-da, uning nisbiy ulushining qisqarishi boshqa tarmoqlarning, ayniqsa to'qimachilik va kiyim-kechak sanoatining tezroq rivojlanishi bilan izohlanadi. Bu holat sanoatda diversifikatsiya jarayonlarining chuqurlashayotganini va viloyat sanoatining bir yoqlama tuzilishdan uzoqlashayotganini anglatadi. Shu bilan birga, oziq-ovqat sanoati hanuz strategik tarmoq bo'lib qolayotganligi, uning tarkibidagi salmog'ini saqlab qolish va qo'shilgan qiymatini oshirish uchun texnologik modernizatsiya hamda innovatsion yondashuvlarni kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi.

3-jadval.

Namangan viloyati bo'yicha jami sanoat ishlab chiqarish hajmida hududlar ulushi¹

Hududlar	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Namangan v	100	100	100	100	100	100	100	100
Namangan sh	45,6	47,0	45,2	39,5	41,3	38,9	37,3	33,5
Mingbuloq t	1,7	2,1	1,6	5,0	4,2	4,1	3,0	1,7
Kosonsoy t	3,5	3,7	4,1	2,9	4,0	5,3	6,2	5,8
Namangan t	5,0	5,2	9,4	6,5	5,9	5,9	5,4	6,0
Norin t	2,5	2,0	4,2	2,9	3,0	1,3	1,4	1,2
Pop t	4,4	4,6	4,5	4,6	3,0	2,4	2,4	2,7
To'raqo'rg'on t	8,9	7,4	9,7	14,0	17,1	18,6	22,2	18,5
Uychi t	6,5	7,4	7,4	5,8	6,1	5,7	5,1	5,3
Uchqo'rg'on t	10,0	7,1	10,7	7,1	5,7	3,7	3,1	2,7
Chortoq t	1,7	1,2	1,5	1,7	1,9	2,2	2,5	2,2
Chust tumani	4,0	3,7	3,8	5,3	5,5	8,2	8,8	7,9
Yangiqo'rg'on t	1,7	1,3	1,7	1,8	1,7	1,5	1,5	1,5

2017–2024 yillar davomida Namangan viloyatida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishining hududiy taqsimlanishini o'rganish viloyat miqyosida sanoat

¹ Manba: Namangan viloyati Statistika Boshqarmasi ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi

rivojlanishining fazoviy xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi. Hududlar bo'yicha ishlab chiqarish ulushlarining o'zgarishi sanoat faolligining qaysi tumanlarda jamlanayotgani, qaysilarida esa nisbatan sustlashayotganini ko'rsatadi. Ushbu ma'lumotlar asosida viloyatda sanoat ishlab chiqarishining markazlashuv darajasi, hududiy nomutanosibliklar hamda sanoatni tumanlar kesimida rivojlantirish imkoniyatlari baholanadi.

Keltirilgan ma'lumotlarga ko'ra, 2017–2024 yillarda Namangan shahrining sanoat ishlab chiqarishidagi ulushi 45,6 foizdan 33,5 foizgacha qisqargan. Shu bilan birga, To'raqo'rg'on tumanining ulushi 2017 yildagi 8,9 foizdan 2023 yilda 22,2 foizga yetib, 2024 yilda 18,5 foizni tashkil etgan. Chust tumanida ishlab chiqarish ulushi 4,0 foizdan 7,9 foizgacha oshgan bo'lsa, Kosonsoy tumanida 3,5 foizdan 5,8 foizgacha ko'tarilgan. Namangan tumani ulushi esa 5,0–6,0 foiz oralig'ida nisbatan barqaror saqlanib qolgan. Aksincha, Uchqo'rg'on tumanida ulush 10,0 foizdan 2,7 foizgacha kamaygan bo'lib, bu hududda sanoat faolligining sezilarli pasayishini ko'rsatadi.

Hududlar ulushidagi mazkur o'zgarishlar Namangan viloyatida sanoat ishlab chiqarishining markazlashgan modeldan bosqichma-bosqich ko'p markazli modelga o'tayotganini anglatadi. Namangan shahrining nisbiy ulushining kamayishi sanoatning qisqarishini emas, balki yangi sanoat quvvatlarining tumanlarda shakllanayotganini ko'rsatadi. Ayniqsa, To'raqo'rg'on va Chust tumanlarida sanoat ishlab chiqarishining tez o'sishi ushbu hududlarda sanoat infratuzilmasi va investitsiya faolligi kuchayganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, ayrim tumanlarda sanoat ulushining pasayishi hududiy sanoat siyosatini yanada differensiallashtirish, ishlab chiqarish quvvatlarini qayta joylashtirish va investitsiyalarni kamroq rivojlangan tumanlarga yo'naltirish zarurligini ko'rsatadi. Ushbu natijalar viloyat sanoatini hududiy jihatdan muvozanatli va barqaror rivojlantirish uchun ilmiy-amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

4-jadval.

Hududlar bo'yicha sanoat mahsuloti ishlab chiqarishning o'sish sur'atlari¹

Hududlar	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Namangan v	114,7	113,8	110,4	115,3	118,2	109,1	107,7	108,1
Namangan sh	113,3	115,7	114,4	103,1	112,8	103,4	106,0	109,0
Mingbuloq t	86,8	128,0	81,1	106,5	108,0	122,8	95,4	92,1
Kosonsoy t	105,4	117,2	104,1	87,4	122,6	122,5	109,5	109,1
Namangan t	126,8	135,4	98,9	107,4	98,2	105,5	101,2	112,5
Norin tumani	91,8	93,3	76,5	102,3	111,5	102,7	105,0	108,8
Pop tumani	108,9	121,8	107,9	108,4	95,8	107,6	98,1	108,1
To'raqo'rg'on	145,2	97,3	103,9	106,0	124,8	117,6	106,0	107,1
Uychi t	116,9	97,0	96,9	100,1	112,5	102,6	105,4	108,0
Uchqo'rg'on t	126,8	114,5	114,7	109,5	100,5	98,8	92,6	104,8
Chortoq t	94,2	104,0	122,8	107,6	116,8	110,8	109,2	108,4
Chust t	98,8	108,4	96,6	118,2	118,6	120,4	108,9	107,6
Yangiqo'rg'on	92,9	114,4	105,2	104,8	92,9	112,4	106,1	102,6

¹ Manba: Namangan viloyati Statistika Boshqarmasi ma'lumotlari asosida muallif ishlanmasi

2017–2024 yillar davomida Namangan viloyati va uning tumanlari kesimida sanoat mahsuloti ishlab chiqarishning o‘shish sur‘atlarini tahlil qilish hududiy sanoat rivojlanishining dinamik jihatlarini ochib beradi. Yillik o‘shish ko‘rsatkichlari sanoat ishlab chiqarishining barqarorligi, investitsiya faolligi hamda iqtisodiy sharoitlarga moslashuv darajasini baholash imkonini yaratadi. Ushbu davrda o‘shish sur‘atlarining hududlar bo‘yicha farqlanishi viloyat ichida sanoat rivojlanishining notekis xarakterga ega ekanini ko‘rsatib, hududiy sanoat siyosatini takomillashtirish zarurligini asoslaydi..

Keltirilgan ma‘lumotlarga ko‘ra, 2017–2024 yillarda Namangan viloyati bo‘yicha sanoat mahsuloti ishlab chiqarishning yillik o‘shish sur‘atlari 107,7–118,2 foiz oralig‘ida shakllangan. Viloyat miqyosida eng yuqori o‘shish 2021-yilda qayd etilib, 118,2 foizni tashkil etgan. Namangan shahrida o‘shish sur‘atlari nisbatan barqaror bo‘lib, 2017-yildagi 113,3 foizdan 2024-yilda 109,0 foizgacha o‘zgarib turgan. To‘raqo‘rg‘on tumanida ayrim yillarda yuqori o‘shish kuzatilib, 2017-yilda 145,2 foiz, 2021-yilda esa 124,8 foizni tashkil etgan. Namangan tumanida 2018 yilda 135,4 foizlik o‘shish qayd etilgan bo‘lsa, Chust tumanida 2020 va 2022-yillarda mos ravishda 118,2 va 120,4 foiz darajasida yuqori o‘shish sur‘atlari kuzatilgan.

Hududlar bo‘yicha o‘shish sur‘atlarining bunday tafovutli ko‘rinishi Namangan viloyatida sanoat rivojlanishining beqaror, ammo ijobiy trendga ega ekanini ko‘rsatadi. Ayrim tumanlarda yuqori o‘shish sur‘atlari yangi sanoat loyihalarining ishga tushirilishi va investitsiya oqimlarining faollashuvi bilan izohlanadi, boshqa hududlarda esa o‘shishning sustlashuvi mavjud ishlab chiqarish quvvatlarining cheklanganligi yoki tashqi iqtisodiy omillar ta‘siri bilan bog‘liq. Umuman olganda, o‘shish sur‘atlarining hududlar kesimida keskin farqlanishi viloyatda sanoatni rivojlantirishda bir xil yondashuv samarasiz ekanini ko‘rsatadi. Shu bois, kelgusida sanoat siyosatini hududlarning o‘shish salohiyati va iqtisodiy ixtisoslashuvini hisobga olgan holda differensial tarzda olib borish zarurati yuzaga keladi.

Olib borilgan tahlillar 2017–2024 yillar davomida Namangan viloyatida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi, tarkibi va hududiy taqsimlanishida sezilarli ijobiy o‘zgarishlar yuz berganini ko‘rsatadi. Sanoat ishlab chiqarishining mutlaq hajmi va yillik o‘shish sur‘atlari viloyat iqtisodiyotida sanoatning tayanch tarmoqqa aylanib borayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, hududlar kesimida sanoat faolligining notekis taqsimlangani, ayrim tumanlarda yuqori o‘shish sur‘atlari fonida boshqalarida nisbatan sust rivojlanish kuzatilayotgani aniqlanadi. Bu holat sanoat rivojlanishida hududiy differensiallashuv kuchli ekanini va ishlab chiqarish salohiyati bir xil darajada ishga solinmayotganini ko‘rsatadi.

Natijalar Namangan viloyatida sanoat rivojlanishi markazlashgan modeldan bosqichma-bosqich ko‘p markazli modelga o‘tayotganini tasdiqlaydi. Namangan shahrining sanoatdagi nisbiy ulushining kamayishi sanoat salohiyatining pasayishini emas, balki ishlab chiqarish quvvatlarining tumanlarga ko‘chayotganini anglatadi. Ayniqsa, To‘raqo‘rg‘on, Chust va Kosonsoy tumanlarida sanoat ishlab chiqarishining tezlashuvi viloyatda hududiy sanoat bazasining kengayayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, ayrim tumanlarda o‘shish sur‘atlarining beqarorligi sanoatni rivojlantirishda hududiy xususiyatlarni hisobga olgan differensial yondashuv

zarurligini ko'rsatadi. Umuman olganda, olingan natijalar sanoatni innovatsion asosda, hududlar kesimida muvozanatli rivojlantirish orqali Namangan viloyatining iqtisodiy barqarorligini yanada mustahkamlash mumkinligini ilmiy jihatdan asoslaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot Namangan viloyati misolida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi, tarkibiy tuzilmasi va hududiy rivojlanish dinamikasini 2017–2024 yillar kesimida kompleks tahlil qilish orqali mintaqaviy sanoat rivojlanishining asosiy qonuniyatlarini aniqlashga qaratildi. Olingan natijalar sanoat ishlab chiqarishining mutlaq o'sishi bilan bir qatorda uning hududiy va tarkibiy jihatdan sezilarli darajada qayta taqsimlanayotganini ko'rsatadi. Tadqiqot davomida shakllantirilgan empirik xulosalar mintaqaviy sanoat siyosatini takomillashtirish va sanoatni innovatsion asosda rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqish uchun mustahkam asos bo'lib xizmat qiladi.

Birinchidan, Namangan viloyatida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishining umumiy hajmi va yillik o'sish sur'atlari ijobiy trendga ega bo'lib, bu viloyat iqtisodiyotida sanoat tarmog'ining ahamiyati ortib borayotganini tasdiqlaydi. Biroq hududlar kesimida sanoat faolligining notekis taqsimlangani aniqlanib, ayrim tumanlarda yuqori o'sish sur'atlari, boshqalarida esa nisbatan sust rivojlanish kuzatilmoqda. Shu bois, ilmiy jihatdan sanoat rivojlanishini baholashda faqat mutlaq hajm ko'rsatkichlari bilan cheklanmasdan, hududiy o'sish sur'atlari va ulush dinamikasini birgalikda tahlil qilish zarur degan xulosa chiqarildi.

Ikkinchidan, sanoat ishlab chiqarishining hududiy tarkibida markazlashuv darajasining pasayib, ko'p markazli rivojlanish modeliga o'tilayotgani aniqlanadi. Namangan shahrining sanoatdagi nisbiy ulushining kamayishi sanoat salohiyatining qisqarishini emas, balki yangi sanoat markazlarining tumanlar miqyosida shakllanayotganini anglatadi. Ayniqsa, To'raqo'rg'on, Chust va Kosonsoy tumanlarida sanoat faolligining tezlashuvi viloyatda sanoat infratuzilmasini hududiy diversifikatsiya qilish siyosati ma'lum darajada samara berayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, ayrim tumanlarda sanoat ulushining past darajada qolishi hududiy imkoniyatlardan to'liq foydalanilmayotganidan dalolat beradi.

Uchinchidan, sanoat tarkibidagi o'zgarishlar Namangan viloyatida qayta ishlash va mehnat sig'imi yuqori bo'lgan tarmoqlarning ustuvor ahamiyat kasb etayotganini ko'rsatadi. Oziq-ovqat sanoati mutlaq hajmda o'sayotgan bo'lsa-da, uning sanoat tarkibidagi nisbiy ulushining qisqarishi boshqa tarmoqlarning tezroq rivojlanishi bilan izohlanadi. Bu holat sanoatning diversifikatsiyalashayotganini ko'rsatsa-da, oziq-ovqat sanoatini innovatsion texnologiyalar asosida chuqur qayta ishlash yo'li bilan yuqori qo'shilgan qiymat yaratishga yo'naltirish zarurligini ilmiy jihatdan asoslaydi.

To'rtinchidan, tadqiqot natijalari asosida quyidagi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

- sanoatni rivojlantirishda hududiy differensial siyosatni joriy etib, o'sish salohiyati yuqori bo'lgan tumanlarda sanoat klasterlarini shakllantirish;

- sanoat ishlab chiqarishi sust rivojlangan tumanlarda investitsiya ragʻbatlanirish mexanizmlarini kuchaytirish va infratuzilmani yaxshilash;
- oziq-ovqat va qayta ishlash tarmoqlarida raqamli va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali mahsulot raqobatbardoshligini oshirish;
- sanoat rivojlanishini baholashda faqat hajm emas, balki hududiy ulush, oʻsish surʼatlari va barqarorlik indikatorlari asosida monitoring tizimini yoʻlga qoʻyish.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot Namangan viloyatida sanoatni hududiy va tarkibiy jihatdan muvozanatli, innovatsion va barqaror rivojlantirish uchun ilmiy asoslangan xulosalar va amaliy yoʻnalishlarni belgilab berdi. Olingan natijalar nafaqat viloyat miqyosida, balki boshqa mintaqalar uchun ham sanoatni hududiy rivojlantirish siyosatini ishlab chiqishda qoʻllanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. World Economic Forum. Innovation with a Purpose: The Role of Technology in the Food Systems. – Geneva: World Economic Forum Publishing, 2022..
2. World Bank. Digital Transformation and Economic Growth: Opportunities for Developing Regions. – Washington, DC: World Bank Publications, 2021.
3. FAO. The State of Food and Agriculture: Leveraging Digital Technologies. – Rome: FAO Publishing, 2022.
4. OECD. Digitalisation, Productivity and Innovation in Industrial Sectors. – Paris: OECD Publishing, 2020.
5. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti. Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va sanoatni modernizatsiya qilishga oid farmon va qarorlar toʻplami. – Toshkent: Adolat nashriyoti, 2023.
6. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1934.
7. Romer P.M. Endogenous Technological Change. – Journal of Political Economy, Vol. 98, No. 5, 1990.
8. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. – New York: W.W. Norton & Company, 2014.
9. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 1990.
10. FAO. The State of Food and Agriculture: Leveraging Digital Technologies. – Rome: FAO Publishing, 2022.
11. OECD. Digitalisation, Innovation and Productivity. – Paris: OECD Publishing, 2021.
12. World Bank. Digital Economy for Development. – Washington, DC: World Bank Publications, 2020.
13. Qahharov A., Xorunov R. Sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning mintaqaviy omillari. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2019.

14. UNIDO. Industrial Digital Transformation Report. – Vienna: UNIDO Publishing, 2022.

15. Saydaliev S. Mintaqaviy sanoatni rivojlantirishda innovatsion siyosat. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021

2024-yil, nayabr. №9-son

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhih: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich

2024-yil, noyabr, 9-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournaltbot](https://t.me/@marketinjournaltbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**.
ГОСТ 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi"
davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**